

Podnikání v hospodářských dějinách ČSR a ČR

Úvodní informace

Cíle kurzu:

- Zprostředkovat pozitivní i negativní zkušenosti z dějin podnikání v ČSR
- Představit je v kontextu hospodářského a politického vývoje ČSR ve 20. století

Povinnosti studentů

Aktivní účast na seminářích (vypracování písemných odpovědí na otázky k vybraným textům)

Zkouška

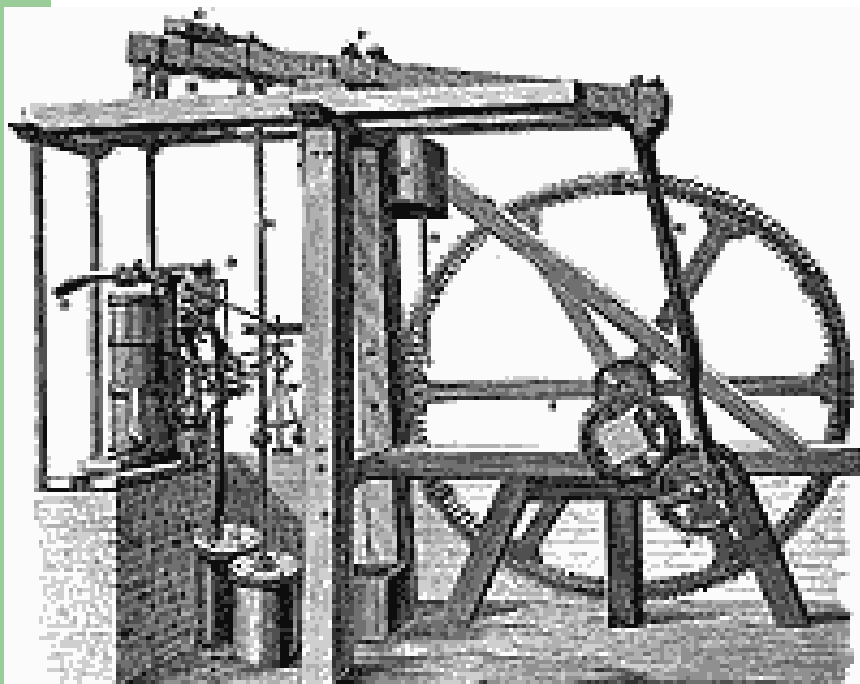
Učební texty

- NENIČKA, L. *Podnikání v hospodářských dějinách*. Karviná: OPF.
- PRŮCHA, V. a kol., 2004, 2009. *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992 I-II*. Brno: Doplněk
- STEINER, J., J. GERŠLOVÁ, 1992. *Kapitoly z dějin podnikání I. Období do roku 1938*. Karviná: OPF.
- GERŠLOVÁ, J., 1994. *Kapitoly z dějin podnikání II. Období po roce 1945*. Karviná: OPF.

Počátky českého podnikání v době průmyslových revolucí

Hospodářský vývoj v českých zemích a na Slovensku v 19. století

„Průmyslová revoluce“

- Začala v Anglii zhruba v 2. polovině 18. století
- V kontinentální Evropě se začala prosazovat v 1. polovině 19. století
- Její podstatou je přechod od ruční výroby ke strojní velkovýrobě

České země a Slovensko v rámci Habsburské monarchie

České země jako průmyslová základna Rakouska

Patřily k ekonomicky nejvyspělejšími oblastem habsburské monarchie díky řadě příznivých faktorů:

- Bohaté zdroje důležitých surovin (uhlí)
- Hustá dopravní síť
- Výhodná poloha
- Dlouhá tradice řemeslné výroby

Situace českého průmyslu

- Výsadní pozici si udržoval lehký průmysl (textilní výroba)
- Převažovaly malé a střední podniky
- Světové konkurence dosáhlo české cukrovarnictví, značného odbytu dosáhly také sklárny

Rozmach českého podnikání

- Tzv. první průmyslová revoluce v českých zemích vyvrcholila v 60.-70. letech 19. století
- Průmyslové podniky se orientovaly většinou jen na odbyt na širokém rakousko-uherském trhu a nejevily dostatečný zájem o investice do nových technologií

Změny ve struktuře českého průmyslu

- Od 2. poloviny 19. století se začala prosazovat postupná změna odvětvové struktury českého průmyslu
- Na úkor původně dominujícího spotřebního průmyslu začal růst podíl těžkého průmyslu

František Křižík (1847-1941)

- Elektrotechnik a vynálezce (zdokonalil obloukovou lampu, budování elektrické tramvajové linky)
- Zasloužil se o elektrifikaci českých zemí
- Na konci 19. století byl i úspěšným podnikatelem – později však byl nucen kvůli zadlužení své podnikání opustit

Emil Kolben (1862-1943)

- Jeden z nejvýznamnějších elektrotechniků působících v českých zemích
- Působil v USA jako asistent T. A. Edisona
- Později založil vlastní firmu, která se ve 20. letech 20. století stal později součástí strojírenského podniku ČKD (Českomoravská-Kolben-Daněk)
- Kvůli svému židovskému původu byl za německé okupace internován a zemřel v koncentračním táboře Terezín

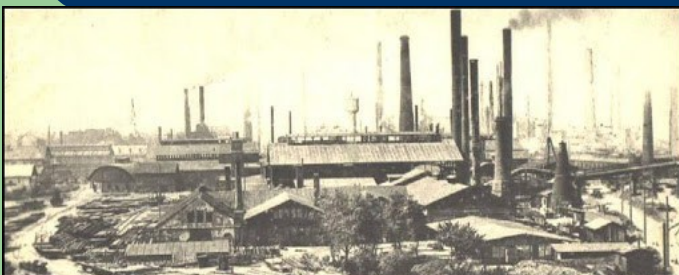

Emil Škoda (1839-1900)

- Technik a průmyslník, zakladatel Škodových závodů
- V roce 1869 koupil Valdštejnovu strojírnu v Plzni a vybudoval z ní největší zbrojovku v monarchii

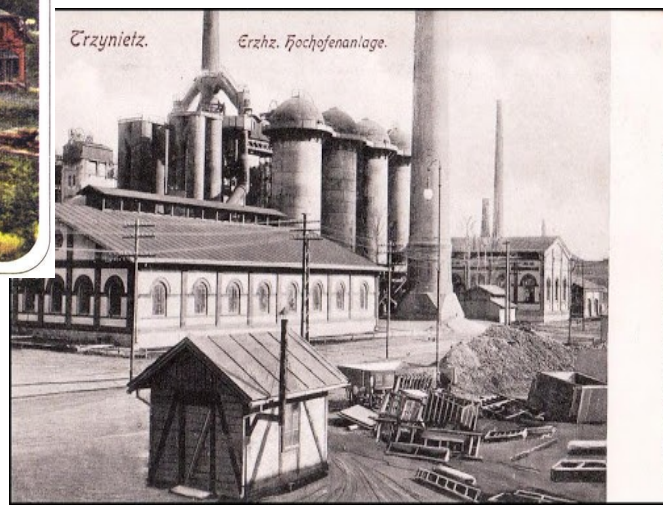
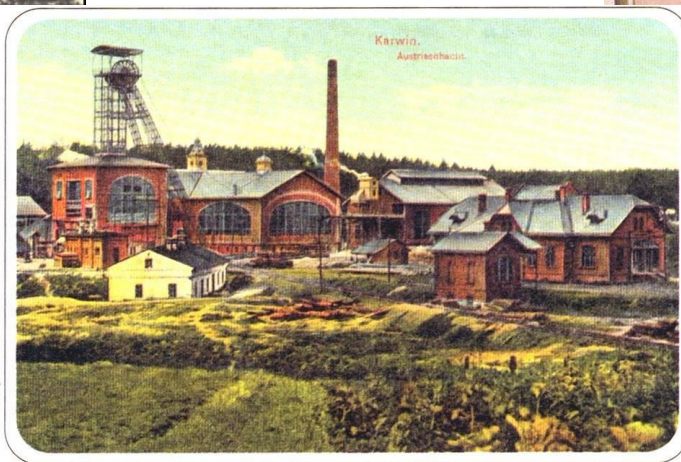
Významné podniky založené v 19. století

Witkowitz, den

Theilansicht der Eisen

Verlag Amende & Holau, Accidenz-Druckerei, Buch- und Papirhandlung, Witkowitz

1894

**40 let
služby veřejnosti**

25-26	7 ⁵
27-34	9 ⁵
35-38	12 ⁵
39-44	15 ⁵

29:-

19:-

29:-

39:-

39:-

Živnostenská banka

- Byla založena v roce 1868, brzy rozšířila svou působnost na celou habsburskou monarchii a pronikla i za její hranice

Průmyslová revoluce na Slovensku

- K výraznějšímu rozvoji průmyslu zde došlo až v 90. letech 19. století
- Nejvýznamnějšími odvětvími byly potravinářský, dřevařský a textilní průmysl. Naopak zde takřka neexistovalo strojírenství
- Slovensko nadále především zemědělskou zemí

Shrnutí

- Podnikání v českých zemích se začalo rozvíjet v éře průmyslové revoluce
- České země patřilo k hospodářsky nejrozvinutějších oblastem Habsburské monarchie
- Výsadní pozici si udržoval lehký průmysl - odvětvová struktura českého průmyslu se začala měnit od 2. poloviny 19. století